

บทคัดย่อ

งานวิจัยชุดนี้เป็นงานวิจัยเชิงพื้นที่ นักวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาจากคนในชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนหน่วยงานราชการ ประกอบไปด้วย 4 โครงการวิจัยย่อย คือ

โครงการย่อยที่ 1: โครงการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำประตูปริมาณน้อย “อ่างน้ำพาน” โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดย บุญเส็ง บุญตาและคณะ

โครงการย่อยที่ 2: โครงการศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจจัดการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา เทศบาลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดย สุวัตร์ ศรีโททุม และคณะ

โครงการย่อยที่ 3: โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อลดค่าไฟฟ้าจากระบบสูบน้ำโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำและองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา : ตำบลนาสะอาด อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดยนายเกียรติยศ สวัสดิ์และคณะ

โครงการย่อยที่ 4: โครงการศึกษารูปแบบกระบวนการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์และการจัดการอ่างน้ำพานแบบมีส่วนร่วมของภาคี 3 ตำบลรอบอ่างพาน อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดยนายสันต์ ชาติสุข และคณะ

.โครงการวิจัยนี้จึงมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยและนักวิจัยร่วมเรียนรู้กับคณะวิจัยแต่ละคณะ ซึ่งมี ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของบริบทชุมชน สภาพทางภูมิศาสตร์และความเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน้ำห้วยหลวงตอนล่าง (2) เพื่อศึกษาตัวอย่างรูปธรรมของชุมชนจัดการน้ำในแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ของตนเอง (3) เพื่อศึกษารูปธรรมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง (4) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมสำหรับชุมชนท้องถิ่นพื้นที่ห้วยหลวงตอนล่าง

ผลการวิจัย พบว่าบริบทชุมชนและความเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรในอ่างพานก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้น้ำในอ่างพาน รวมทั้งนโยบายจำนำข้าวของรัฐบาลนั้นมีผลที่สำคัญต่อการขยายตัวในการทำนาปรังในพื้นที่ กรณีตัวอย่างแก้ไขปัญหาที่ค้นพบในงานวิจัยนี้มีทั้งแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดการองค์กรแบบอิสระ และการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม หากได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากส่วนราชการ และบุคลากร นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาอย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำที่สมดุล สร้างประโยชน์สุขแก่ทุกคนได้อย่างเหมาะสมต่อทุกภาคส่วนมากขึ้น